

A Budapest Környéki Törvényszék a 20.Fk.13/2021. számú ügyben Budapesten, 2021. november 18-án megtartott tárgyaláson meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntette miatt [redacted] és társai ellen folyamatban levő büntetőügyben a törvényszék az eljárást felfüggeszti, és a Btk. 16. §-a és 105. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ugyszám: III/00002-0/2022	
Érkezett: 2022 JAN 03.	
Példány: 1	Kézelőiroda:
Melléklet: 4 db	

- [1] A Pest Megyei Főügyészség Nf.40/2020. számú vádiratában a [redacted] született [redacted] V. r. vádlottat a Btk. 16. § a) pontja miatt a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés b) és d) pontjai szerint minősülő, társtettesként elkövetett emberölés büntetével vádolja. A vád szerint, [redacted] V. r. vádlott egyetértett [redacted] I. r. és [redacted] III. r. vádlottal [redacted] sértett [redacted] megölésében és értékei elvételében, [redacted] II. r. és [redacted] IV. r. vádlottakkal együtt pedig utánuk ment a sértett [redacted] szám alatti családi házába, és [redacted]
- [2] Az igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény (*nyomozati iratok V. kötet 377-387. o.*) szerint, azon túl, hogy beszámítási képessége teljeskörű volt, belátási képességgel is rendelkezett. [redacted] igazságügyi pszichológus-szakértő azonban azon túl, hogy fenntartotta a gyermekkorú vádlott erre hajlamosító tulajdonságait megállapító véleményét (*nyomozati iratok V. kötet 347-359. o.*), a tárgyaláson (*bírósági iratok 93. alszámú jkv. 4-7. o.*) megállapította azt is, hogy a felügyeletére is köteles nagykorú [redacted] II. r. vádlott) is magában foglaló, nagykorúakból álló csoport tagjaként nem volt képes a belátási képessége szerinti magatartásra, amelyet a csoportnyomás, a megfelelésre és az engedelmességre hajlamosság határozott meg.
- [3] Magyarország Alaptörvénye Alapvetés fejezet T) cikkének (3) bekezdése szerint, jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel. A Szabadság és felelősség fejezet XVI. cikk (1) bekezdése szerint, minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez. Az Állam fejezet 28. cikke szerint, a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. (...) Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a (...) a józan észnek és a közjónak megfelelő (...) célt szolgálnak.
- [4] Az Állam fejezet 24. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint, az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli (...) - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján, az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

- [5] A Btk. 16. §-ának a) pontja alapján, nem büntethető a Btk. 160. § (1) és (2) bekezdés szerinti emberölés büntetvének elkövetője, ha az elkövetéskor a tizennegyedik életévét nem töltötte be, kivéve, ha az elkövetéskor a tizenkettedik életévét betöltötte, és rendelkezett a következmények felismeréséhez szükséges belátással. A Btk. 105. § (1) bekezdése szerint, fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetéskor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.
- [6] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, a gyermeknek az a joga, hogy az állam részéről a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemben és gondoskodásban részesüljön, az állam alkotmányos kötelességét alapozza meg a gyermek fejlődésének védelmére [21/1996. (V. 17.) AB határozat]. A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben az ultima ratio, társadalmi rendeltetése, hogy a jogrendszer egészének szankciós zárköve legyen. A büntetőjogi szankció, a büntetés szerepe és rendeltetése a jogi és erkölcsi normák épségének fenntartása akkor, amikor már más jogágak szankciói nem segítenek. A büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nemkívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok korlátozása esetén irányadó követelménynek megfelelően, a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. Alkotmányossági követelmény továbbá a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra a törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. [30/1992. (V. 26.) AB határozat, 58/1997. (XI. 5.) AB határozat].
- [7] A Btk. 16-§-ához fűzött miniszteri indokolás szerint, a tizenkettő-tizennégy év közötti gyermekek körében elterjedt erőszakos érdekérvényesítés szükségessé tette a büntethetőségi korhatár leszállítását a kirívóan agresszív, élet elleni bűncselekményt megvalósító gyermekkorúaknál, amelyet a felgyorsult biológiai fejlődés miatt a büntetőjogi felelősségre vonásra alkalmas testi és szellemi fejlettségi szintjük tett lehetővé, és amelynek célja az egyéni megelőzés keretében büntetőjogi eszközökkel segítségnyújtás társadalmi beilleszkedésükre.
- [8] A tizennegyedik életévüket be nem töltött személyek magatartására meghozott szabályoknak a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján még akkor is e személyek védelmét, érzelmi-erkölcsi fejlődését kell biztosítaniuk, ha bűncselekmény törvényi tényállását valósították meg. A hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlat pedig e magatartások büntetőjogi szankcionálását csak más, a cél elérésére alkalmatlan eszköz hiányában teszi lehetővé. A törvényszék szerint, a jogalkotó a kifogásolt szabályozással a következők miatt nem teljesítette bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító gyermekek védelmére irányuló alkotmányos kötelezettségét.
- [9] Először is büntethetővé tételüknél nem vette figyelembe, hogy abból, hogy a tizenkét-tizennégy év közötti gyermekek testileg és szellemileg fejlettebbek, nem következik, hogy érzelmileg is fejlettebbek lennének. Ellenkezőleg: pszichológiai és pedagógiai egyetértés mutatkozik abban, hogy testi fejlődésük felgyorsulásával nem egyenesen arányos érzelmi fejlődésük, hovatovább: egyes esetekben éppen, hogy testi fejlődésük felgyorsulása akadályozza érzelmi fejlődésüket.
- [10] Másodszor: a gyermekkor az érzelmi kiszolgáltatottság, ahhoz a személyhez alkalmazkodás jellemzi, akihez kötődik, vagy kötődni vágyik. A fiatalkor egyik legfontosabb jellemzője az érzelmi függetlenedés, amely töretlen fejlődés esetén a felnőttkorban érzelmi függetlenséghez vezet. Egyetértés mutatkozik abban is, hogy a gyermekektől még akkor sem várható el a belátási képességük szerinti magatartás, ha az egyébként teljes körű. Magatartásukat ugyanis elsősorban másoknak: a kötődni vágyottaknak (felnőttek, kortárs csoport tagjai) megfelelni vágyás alakítja.

A gyermekek e tulajdonságának kihasználását egyébként a jogalkotó büntetőjogi eszközökkel is szankcionálja: a Btk. 198. §-ában tizenhármas életévét betöltött személynek tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekmény végzését, vagy erre való törekvést, 208. § (2) bekezdésében bűncselekmény, szabálysértés elkövetését, züllött életmód folytatását, vagy ezekre törekvést bármilyen kényszer, fenyegetés, erőszak hiányában is büntetni rendeli. E tényállásoknál a jogalkotó azt feltételezi, hogy a gyermekkorú ezeket attól függetlenül, kizárólag a felnőtt (akár csak vélt) elvárása miatt is megvalósíthatja, hogy egyébként azokat saját testi-érzelmi fejlődésére károsnak tartja-e, illetve tisztában van-e annak erkölcsi jellegével.

[11] A fentiek miatt – a hatályos szabályozással ellentétben - a tizenkét és tizennégy év közötti személyek büntetőjogi felelősségre vonhatóságánál a törvényszék szerint nemcsak azt kell vizsgálni, hogy beszámítási- és belátási képességük birtokában valósították-e meg a Btk. 16.§-ában írt bűncselekmények törvényi tényállását, hanem hogy magatartásukban kimutatható-e más személy kényszerrel nem érő ráhatása. [A ráhatásnak esetükben azért nem kell a Btk. 19. § (1) bekezdés I. fordulata szerinti kényszernek sem lennie, mert a ráhatás az előzőek miatt, nem az akaratuknak megfelelő magatartásukat, hanem magát az akaratukat akadályozza.]

[12] A másnak megfelelés életkori sajátosságaik miatt a gyermekek személyiségének része. Ezért, ha megállapítható, hogy egy fenti életkorú gyermek másnak megfelelés miatt valósítja meg akár a legnagyobb tárgyi súlyú bűncselekmények törvényi tényállását is, a törvényszék szerint, nem büntethető, a ráhatást kifejtő, azonban a törvényi tényállást meg nem valósító, egyébként viszont büntethető személy az eset körülményeitől függően, a Btk. 13. § (2) bekezdése szerinti közvetett tettesként vonható felelősségre. Ha viszont megállapítható, hogy a bűncselekmény törvényi tényállását a fenti korú gyermek más személy (akár csak annak vélt) ráhatása nélkül valósította meg, a törvényszék szerint, büntetőjogi felelőssége egyébként megállapítható.

[13] Annak ellenére, hogy a Miskolci Törvényszék Fk.51/2016/57. számú ítéletében (amely a Debreceni Ítéltábla Fkf.682/2017/12. számú határozatával lett jogerős) és a Debreceni Törvényszék Fk.426/2016/59. számú ítéletében (amely a Debreceni Ítéltábla Fkf.776/2017/5. számú határozatával lett jogerős) hasonló történeti tényállás mellett megállapította a tizenkét életévét betöltött, de tizennégy évet be nem töltött gyermekek büntetőjogi felelősségét, a törvényszék jelen ügyben nem látta az általa jelenlegi formájában alkotmányellenesnek tartott rendelkezést alkalmazhatónak, ezért a Be. 489. § (1) bekezdése alapján az eljárást felfüggesztette, és az alaptörvény-ellenesség megállapítására az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. A végzés elleni fellebbezést a Be. 513. § (1) bekezdésének a) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. november 18.

Az aláírásban akadályozott [REDACTED] pedagógus ülnökök helyett is:

Dr. Palásti Sándor s. k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Fábrián Józsefné
írnok

